

PRAWNE ASPEKTY WŁASNOŚCI INTELEKTUALNEJ W PRZEDSIĘBIORSTWIE

Celem poniższego artykułu jest przedstawienie prawnych aspektów własności intelektualnej w odniesieniu do przedsiębiorstwa. Definiuje on pojęcie własności intelektualnej, wyróżniając wchodzące w jej skład ustawy: o prawie autorskim i prawach pokrewnych oraz prawa własności intelektualnej. Własność intelektualna jest niezwykle szerokim działem, który jest obecny w naszej codzienności. Ze względu na swoją złożoną specyfikę istnieje wiele podmiotów zajmujących się ochroną własności intelektualnej. Działania te są niezwykle istotne szczególnie w przedsiębiorstwach. Miejsca te są pełne innowacyjności - nowości, które mogą być uznane za przedmioty własności intelektualnej. Otwarty rynek i szerząca się konkurencją zmuszają firmy do ciągłego zwiększania poziomu swojej innowacyjności. Innowacyjności wiążą się z klientem dlatego też tak ważna jest świadomość na temat prawnych możliwości ochrony własności intelektualnej przedsiębiorstwa.

M. Lewandowska
studentka Wyższej
Szkoły Handlowej
w Radomiu
(m. Radom, Polska)

Słowa kluczowe: własność intelektualna, przedsiębiorstwo, ochrona własności intelektualnej.

LEGAL ASPECTS OF INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS IN THE ENTERPRISE

The purpose of this article is to present the legal aspects of intellectual property rights within the company. It defines the concept of intellectual property, highlighting such Regulations as the Copyright Act and related rights, and intellectual property rights. Intellectual property is a very large topic, which is present in our everyday life. Due to its complex specificity, there are many parties involved in the protection of intellectual property. These activities are very important, especially in enterprises. These sites are full of innovation and new products that can be considered as objects of intellectual property. Open markets and widespread competition force companies to continuously increase the level of innovation as it helps to bind the Customers with Vendors. Therefore it is important to know the legal possibilities, which may help to protect intellectual property.

Key words: intellectual property, business, intellectual property protection.

Wstęp

Zdefiniowanie pojęcia własność intelektualna (intellectual property - IP) nie należy do prostych zadań ze względu na złożoność terminu. Generalnie możemy podzielić ją na dwie grupy. Pierwsza z nich obejmuje prawa autorskie zawarte w ustawie z dnia 4 lutego 1994 roku o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Przedmiotem ich jest "każdy przejaw działalności twórczej o indywidualnym charakterze, ustalony w jakiejkolwiek postaci, niezależnie od wartości, przeznaczenia i sposobu wyrażania" [4,1]. Druga natomiast odnosi się do praw własności przemysłowej, które znajdują się w ustawie z dnia 30 czerwca 2000 roku. Ustawa ta normuje między innymi przedmioty prawa własności intelektualnej do których zaliczamy "stosunki w zakresie wynalazków, wzorów użytkowych, wzorów przemysłowych, znaków towarowych, oznaczeń geograficznych i topografii układów scalonych" [5,1]. Światowa Organizacja Własności Intelektualnej – WIPO zdefiniowała własność intelektualną jako różnorodne wytwory umysłu ludzkiego, takie jak: wynalazki, utwory literackie i artystyczne a także symbole, nazwy, grafiki i wzory stosowane w szeroko rozumianej gospodarce. W jej skład wchodzi również wytwory i oznaczenia mające zastosowanie dla celów działalności gospodarczych (własność

przemysłowa), oraz dzieła będące przedmiotem praw autorskich, tj. utwory o charakterze naukowym, literackim i artystycznym[1,121]. Jest to niezwykle szeroki zakres, który możemy odnieść do wszystkich sfer życia jednostki. Dlatego też nie dziwi fakt, iż temat własności intelektualnej stał się również przedmiotem dyskusji w sferze biznesu. Celem poniższego artykułu jest przedstawienie prawnych aspektów własności intelektualnej w odniesieniu do przedsiębiorstwa.

Podmioty związane z ochroną własności intelektualnej

Ochrona własności intelektualnej jest przedmiotem wielu organizacji ochronnych zarówno krajowych jak i międzynarodowych. Najbardziej charakterystycznymi organizacjami są: WIPO - Światowa Organizacja Własności Intelektualnej, na terenie Unii Europejskiej EPO – Europejski Urząd Patentowy na terenie Polski znajduje się natomiast Urząd Patentowy RP. Regulacje dotyczące ochrony własności intelektualnej nie odnoszą się jednak jedynie do tych organizacji. Mówiąc o ochronie tego przedmiotu należy również wskazać takie akty prawne jak: Północnoamerykańskie porozumienie z 1992 r. w sprawie utworzenia strefy wolnego handlu (NAFTA), Konwencja moskiewska z 1994r. o udzielaniu patentów euroazjatyckich, Porozumienie zawarte w 1977 r. w Bangui o powołaniu Afrykańskiej Organizacji Własności Intelektualnej (OAPI), Porozumienie zawarte w Lusace w 1976 r. o powołaniu Afrykańskiej Regionalnej Organizacji Własności Przemysłowej (ARIP)[3,22].

Regulacja własności intelektualnej w przedsiębiorstwie

Własność intelektualna jest niezwykle szerokim pojęciem, które z łatwością odnieść możemy do każdej z dziedzin życia jednostki. Jedną z nich jest gospodarka. Jej dynamiczny rozwój, a także wytwarzająca się przez to potrzeba konkurencyjności na rynku spowodowały, iż własność intelektualna, jej wytwarzanie i ochrona, stały się niezbędnym elementem przedsiębiorstwa. Ochrona i tworzenia IP uwarunkowane jest charakterem przedsiębiorstwa. Najczęściej uregulowania odnoszące się do własności intelektualnej spisane są w regulaminie. Regulamin jest aktem prawnym o charakterze wykonawczym. Odnosi się do powszechnie obowiązujących przepisów, w szczególności do ustawy – Prawo własności przemysłowej. W przypadku przedsiębiorstwa jest to tak zwany regulamin wynalazczości bądź racjonalizacji[2, 1].

Wynalazki - patenty

Przedsiębiorstwa, które pragną utrzymać się na rynku i wygrać z ciągle narastającą konkurencją muszą być innowacyjne. Wiąże się to z tworzeniem i kreowaniem nowości za pomocą których nie tylko zdobędą nowych klientów ale także umocnią swoją pozycję na rynku. Tworzenie wynalazków jest jedną z możliwości za pomocą której przedsiębiorstwo może spełnić wyżej wymienione warunki. Czym jednak jest wynalazek? Odpowiedz na to pytanie nie jest prosta. By można było nazwać rzecz mianem wynalazku musi ona spełniać trzy podstawowe warunki. Po pierwsze musi być to coś nowego co w sposób oczywisty nie wynika z obecnego stanu techniki. Wynalazek by został za takowy uznany musi również odznaczać się poziomem wynalazczości. Trzecia cecha, którą powinien odznaczać się wynalazek to możliwość jego przemysłowego zastosowania. Stworzenie wynalazku jest niezwykle trudnym zajęciem, które wymaga wielu nakładów umysłowych jak i finansowych. Ze względu na specyfikę tego przedmiotu z pewnością jest on niezwykle pożądanym przez inne jednostki zarówno o charakterze konkurencyjnym jak i prywatnym. Jak więc chronić stworzone wynalazki? Należy zdobyć patent. Zgodnie z art. 24 ustawy Prawa własności intelektualnej patenty udzielane są na wynalazki - bez względu na dziedzinę techniki, której dotyczą [4,7]. By go uzyskać należy zwrócić się do Urzędu Patentowego.

Ochrona własności przemysłowej przedsiębiorstwa

W skład własności przemysłowej wchodzi między innymi: wzory użytkowe, znaki towarowe oraz wzory przemysłowe. Są to elementy, które istnieją w każdej firmie. Świadczą one

o własności firmy i jej wytworach. Często to dzięki nim klient wybiera właśnie jeden dany produkt spośród innych. Dlatego też tak ważne jest umiejętność ich ochrony przez przedsiębiorców.

Zgodnie z ustawą Prawo własności przemysłowej "wzór użytkowy to nowe i użyteczne rozwiązanie o charakterze technicznym, dotyczące kształtu, budowy lub zestawienia przedmiotu o trwałej postaci"[5,29]. Jest on chroniony za pomocą prawa ochronnego, po którego uzyskaniu nabywamy prawo do korzystania z niego w celu zarobkowym lub zawodowym. By uzyskać prawo ochronne należy zwrócić się do Urzędu Patentowego. Czas trwania prawa ochronnego wynosi dziesięć lat od daty zgłoszenia wzoru użytkowego w powyższym urzędzie.

Znakiem towarowym nazwać można każde oznaczenie które przedstawić można w sposób graficzny. Oznaczenie to musi jednak nadawać się do odróżnienia towarów jednego przedsiębiorstwa od towarów innego przedsiębiorstwa [5,36]. By chronić znak towarowy również musimy uzyskać prawo ochronne w Urzędzie Patentowym.

Wzory przemysłowe to nowe, posiadające indywidualny charakter postacie całego wytworu lub jego części. Odnoszące się do cech: linii, konturów, kształtów, kolorów kształtów, struktur, materiałów oraz jego ornamentacji [5,30]. Na wzory przemysłowe udzielane jest prawo z rejestracji. Dzięki niemu nabywa się prawo do wyłącznego korzystania z danego wytworu w celach zarobkowych lub zawodowych. Prawa tego udziela Urząd Patentowy na okres 25 lat od daty dokonania zgłoszenia.

Zakończenie

Własność intelektualna należy może być odnoszona do wszystkich dziedzin życia jednostki ze względu na swój różnorodny charakter. Dotyczy ona sfery gospodarczej, która z dnia na dzień staje się coraz bardziej wymagająca. Przedsiębiorstwa by utrzymać się na szerokim rynku i "wygrać walkę" z konkurencją muszą zwiększać poziom swojej innowacyjności. Chronić swoją markę i produkty, dzięki którym pozyskują to co najważniejsze - klienta. Dlatego też istotna dla przedsiębiorstw stała się własność intelektualna i jej odpowiednia ochrona.

Literatura:

1. A. Potempa, Zarządzanie prawami własności intelektualnej i ich wycena w przedsiębiorstwie, [w:] U. Promińska (red.), Własność intelektualna w działalności przedsiębiorców, Fundacja Rozwoju Przedsiębiorczości, Łódź 2010, s. 121.
2. <http://www.sciencenetwork.eu/analiza-regulaminow-ochrony-wlasnosci-intelek,20,61.html> (dostęp z dnia 23.03.2015)
3. Projekt "Nauka + Partnerstwo+ Innowacyjność = Sposób na biznes". Gdański Park Naukowo Technologiczny, Procedura Zarządzania Własnością intelektualną 2010 s. 18.
4. Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych. (Dz.U. 1994 nr 24 poz. 83.). Internetowy System Aktów Prawnych.
5. Ustawa z dnia 30 czerwca 2000 r. Prawo własności przemysłowej. (Dz.U. 2001 nr 49 poz. 508.) Internetowy System Aktów Prawnych.